

Sau khi vô tù ngày 2 tháng 5 năm 1975 ở tỉnh Cà Mau, qua cái lều nhều hàng vô điếu kiếng mọt cách bắt người, nhều người có chuyện, thông điệp, theo yêu cầu và giờ giấc Công do đội trưởng Nguyễn Văn Minh và lều " bàn giao trong vòng trót " của chuấn trưởng ng n i ph n" ăn cơm qu c gia, th ma Công S n" Nguyễn Hữu H nh; tôi bị giới đi nhieu tr i nh : khám l n Cà Mau, Tr i tù Cái R n (Tân Ánh), Ki n Vàng, khám l n B c Liêu, Tr i lao đ ng Gành Hào và mùa hè năm 1976 bị đ a lên tr i tù c p quân khu, tr c thu c quân khu 9; đ c Vi t Công chi u c khá t n tình, nên trong t t c các l n chuy n tr i nào cũng có tên tôi và đ c " cách m ng" nâng c p tù t t n h l lên c p quân khu, dù c p b c trong nhà binh t đ u m i ra tr ng đ n sau 2 năm ra đ n v v n nh cũ do bị ký c . Đ n tr i tù g i là Liên Tr i 3, tr c đây là trung t m hu n luy n Qu c Gia Chi Lăng, v ùng Th t S n, thu c t nh Châu Đ c; tr i n y có 3 liên đ mang số 3, 5 và 5, ch a hàng ch c ngàn tù binh t c p úy tr lên, là s tù còn t n đ ng, đ c coi là n ng ký t các t nh gi i v sau nh ng đ t" b c ti n" c a nh ng ng i m i hôm qua t ng làm cho k chi n th ng" th t điên bát đ o" qua nh ng tr n đánh l ng danh t Qu ng Tr đ n Mũi Cà Mau, nay tr thành ng i tù binh b t đ c dĩ. Đ c bi t, ngoài tr i Chi Lăng, còn có m t s tù c p đ i úy, còn t n đ ng, t p trung trong tr i c i t o t nh M c Hóa (Ki n T ng), đó là đoàn 675. Tôi đ c đ a vào liên đ i 3, m t n i t p nh p tù t c p úy đ n đ i tá, nên có c h i chung v i nh ng ng i mà tr c đây là th ng c p c a mình. Chi Lăng v i cát, khí h u khô, nh t là vào mùa hè, làm tăng s c nóng nh bài th c a Nguyễn Khuy n:

*" Ai xui con qu c g i mùa hè.
Cái n ng nung ng i, nóng, nóng ghê".*

Vào vào tr i lúc 10 giờ sáng, sau khi n đ nh ch ng , thì ch y ra sau hè đ mút chút n c xài, t m cho mát sau chuy n đi khá m t trong chi c xe G.M.C đ y p ng i và đ y căng th ng. Nh ng đ i nhà dài trong tr i n y v n là n i dành cho các tân binh quân đ ch hay các đ n v g i v hu n luy n; nóc l p thi c, n n nhà xi măng, tr c đây th ng t p nh ng chi c gi ng b ng s t, dành cho tân binh ng . Nay tr ng tr n, ch còn tr l i n n nhà, đ th y là " cách m ng" r t tài tình, gi i phóng nhanh, m nh đ n m c nào? N u tháo đ c thi c, c y đ c xi măng, thì nh ng đ i nhà n y ch c ch n ch còn l i cái s n và n n cát tr tr i. Gi a hai đ i nhà là cái gi ng n c, mua hè m c n c lên r t ch m mà s ng i đ ng ch mút n c thì đông, t c là s cung quá ít so v i s c u. Tôi cùng n m trong s nh ng ng i ch đ i y, b ng có gi ng nói Hu thanh thót vang lên:

-Các anh múc n c, xin đ ng quên n c h !.

Tôi nhìn l i, m t ng i đàn ông trung niên, g ng m t đ coi, mái tóc đen v n, m c b đ lính

đang đứng nhìn mọi người chui lên và lên đầu. Tôi hỏi vài người đứng chung, ở trên này trông c, họ cho biết đó là trung tá NGUYỄN ĐỨC XÍCH, nguyên trưởng gia đình, thi thi Ngô Đình Diệm. Nghe nói tên, tôi giật mình, vì trông c đó trông nghe qua anh qua, thi thi còn là chủ h c trò ti u h c, không ng g p l i đ y. Sau đó, tôi làm quen với anh Trưởng Ti n Bình, đ i úy ti u khu ki n Hòa, là người B c di c 1954, có nhà ở H Nại; anh Bình là người Công Giáo, chủ ng C ng kiên c ng, anh biết tôi qua vài l n ti p xúc, nên đ a đ n g p anh Nguyễn Đức Xích. Đó đó tôi trở thành người c a nhóm sinh hoạt trong trại tù. Đây là s k t h p gi a nh ng ng i Công Giáo và Ph t Giáo Hòa H o, trong hoàng c nh khó khăn, nguy hi m, n m trong tay gi c. Nhóm n y ngoài anh Xích, có trung tá Nguyễn Thanh Liêm (Hòa H o, là thi y trong binh ch ng Quân C nh, nghe nói ông đi M), đ i úy Đ Thành Luân (thi t giáp), thi u tá Phùng Đức Vinh, thu c Pháo Binh Dù, t c là Vinh M B ng; vì anh b th ng, b ng ch a lành mà b Vi t C ng đ u i ta kh i b nh vi n, nên khi vào tù v n còn các băng l n b ng, khi m ra th y c th t đ t i i bên trong (nhìn anh Vinh mà biết cách m ng nhân đ o đ n đ kinh t m)...

Anh Nguyễn Đức Xích là đàn anh trong quân đội, người thi y khoa kính, bạn tù vong niên của tôi, dù sau khi anh bị gi c sát hại, nh ng lòng tôi v n th ng nghĩ đ n anh trong ni m kính ph c, nh t là m i đ th ng T ĐEN v hàng năm. Nh anh Xích mà tôi cũng nh nh u ng i tù khác coi cách s ng, t cách c a anh nh m t bi u hi n tinh th n b t khu t, t m g ng cho ng i tù trong hoàn c nh x u nh t sau ngày gi c C ng" n i vòng tay L N đ y lông lá" mà toàn dân mi n Nam không bao gi quên" lữ gi c t mi n B c vô đây, bàn tay nhu m máu đ ng bào". Anh t t nghi p khóa 2, sĩ quan tr b Th Đ c, có b ng c nh n, là người thân c n v i t ng thi ng Ngô Đình Diệm. Năm 28 tu i, là thi u tá, sau lên trung tá trong quân l c Vi t Nam C ng Hòa, làm t n tr ng Gia Đ nh; thi mà các sĩ quan t đ i úy tr lên, tr c khi đ c thăng c p, đ c g i lên trình di n t ng thi ng đ nhìn t ng; lúc đó mi n Nam chia thành 5 quân khu, đ i tá Trần Thi n Khiêm là t l nh quân khu 5, đ t b t l nh t n C n Th ; theo anh k thì sau ngày đ o chánh, anh b nh ng ng i m i lên c m quy n trừ đ p, gi i ngũ và sau cùng làm bên Giám Sát Vi n cho đ n ngày m t mi n Nam. Anh Xích không mu n nh c đ n cái ngày r i ro là b b t trên đ ng v t bi n tìm t do do sau 1975; nh ng có vài người b n k l i là: anh b b t trong m t chuy n v t biên R ch Giá, Vi t C ng xét hành lý đ ki m vàng, tình c , trong m hình mang theo đ k ni m, chúng thi y t m hình c a anh ch p chung v i t ng thi ng Nguyễn Văn Thi u. Vi t C ng nói là: " Anh ch p hình chung v i thi ng Thi u thì không ph i là tay v a", nên chúng b t và canh gi đ c bi t, sau đó đ a lên tr i tù quân khu (đó là ch m u gi t anh sau n y). Sau đó Vi t C ng biết anh Xích là người thân c n, liên h m t thi t đ n t ng thi ng Ngô Đình Diệm, k thù s m t c a Vi t c ng; m t ng i t ng làm tan r c m ng l i n m vùng c a H Chí Minh cài l i sau năm 1954, qu c sách p chi n l c thành công và k t khi lu t s 10/59 ra đ i, đ t Vi t C ng ra ngoài vòng pháp lu t, là nh ng tên kh ng b , b lu t pháp qui vào t i hình s ; khi n tên Vi t gian bán n c H Chí Minh h t ho ng, đ a thêm nh ng ng i mi n Nam t p k t tr v ho t đ ng đ bù vào s t n th t quá l n y. Nh ng k đ n gió: t ng tá Tôn Th t Đính, Trần Văn Đôn, Mai H u Xuân, Đ M u, Nguyễn Cao K , Nguyễn Văn Thi u... vì lo s t ng thi ng Diệm có k ho ch tr trung hóa hàng t ng lãnh đ c i t quân đ i, s có m t s t ng v v n, hay không còn gi nh ng ch c v quan tr ng nên làm ph n; thêm vào đó s b t đ ng ý ki n v i Hoa K v m t chi n l c ch ng C ng... đ c nh ng tên ăn c m qu c gia th ma C ng S n khai thác, nên trung t ng Đ ng Văn Minh, k đ i di n cho khuynh h ng

thân Công của nhóm Phật Giáo ở Quang do thầy Nguyễn Thích Trí Quang lãnh đạo, tôi đi dạy, kết hợp và tiếp xúc cuộc sống ở chánh ngày 1 tháng 11 năm 1963, gặp thầy Nguyễn Đình Ngô Đình Diệm và bào đệ Ngô Đình Nhu, làm hàng công nhân "đội Công nhân quốc gia" của chánh phủ đệ nhất Công Hòa. Nhờ gặp thầy tôi, thi vào viện kiến trúc, tôi tranh chấp quy định hành liên miền từ 1963, tôi có học hỏi cho Viện Công nghệ sinh và sau cùng đưa đến tham gia nhóm 30-4-1975. Nếu không có đạo chánh, thì Viện Công nghệ không bao giờ có học sinh huỳnh hoang cái gì là: "đội thi công mùa xuân 1975". Sau thất bại miền Nam 1975, xuất phát từ nguyên nhân sâu xa là cuộc sống chánh trị, nên những người có trách nhiệm chủ yếu tại mà đưa họ ra cho Mĩ gây ra. Thất bại thì nếu Mĩ có chủ nhân thay thế Ngô Đình Diệm, những các công nhân tá vãn mà lòng phẫn hận đất nước, không nghe ai, thì liệu người Mĩ có đạo chánh được không?. Công nhân học mang lính từ bên kia biên đội công nghệ đạo đạo chánh?

Anh Bích kết nối tôi vào tiếp xúc bí mật, không tên, gọi là "nhật du học", anh dạy tôi hiểu đi hiểu ích, trao đổi kiến thức, nhất là anh khuyến khích tôi đọc sách Viện Công nghệ tìm hiểu, tìm ra những sai lầm để bày tỏ ý kiến lý luận chủ thuyết Công Sản, tôi không quên câu nói của anh: "Mục đích của Công nghệ, anh phải hiểu chủ nghĩa Marx Lenin hơn cả chính trị", nên tôi đọc hay mở rộng sách tuyên truyền của Viện Công nghệ trong thời gian nhàn rỗi Liên lạc đội công nhân, nghiên cứu và thảo luận với anh về thi y khoa không hiểu. Có lần anh đem cuốn sách của Lenin viết, được dịch ra tiếng Việt, do nhà xuất bản Sự Thật Hà Nội, sách có tựa là: "Thế Nào Là Thi Đua", anh mở trang giấy chốt và đọc cho tôi nghe câu nói của Lenin dạy và chủ đề cho cán bộ: "Đội viên bình trí thức như bác sĩ, cho chúng nó lau nhà xí, nếu cần đem bạn vài tên để làm gương.." và anh nói là: người trí thức là kẻ thù số một của đảng Công Sản, ai trí thức đi theo, bạn tôi đi dạy mà thi gian, rồi bạn viết chanh bẻ vụn; có khi bạn tiêu, gặp hỏi. Chúng tôi thi công trung tâm giữa sân banh volley, gần nhà bếp, được cho là nơi an toàn, vì không có dính với các đội nhà nào, phòng ngủ của bạn ăn tên, anh Bích gọi là "chó săn" xâm nhập, nghe lén, báo cáo... Trong thời gian, học người tù nào lắm le muồn thì bạn là biết ngay, nên những bạn mà tôi xin bạn, như cây kim đũa trong bếp với bạn lòi ra. Chúng tôi không sợ và luôn cảnh giác thành phần này, là những kẻ thù thi công nghệ.

Trong trại, nhất là liên đội 3, có một nhân vật nổi tiếng là anh chàng nhóc sĩ VŨ ĐÌNH SAO BÌNH, người được cán bộ liên đội 3 phong chức "Trưởng Ban Văn Nghệ Liên Đội" và kiêm luôn "nhà trưởng nhà 4", anh nhóc sĩ này được anh em trong nhóm đặt là "Vũ Đình Sao Chổi" và cũng được ghép thêm một chữ nữa là "Vũ Đình Sao Chổi CHÀ". Tôi không còn nhớ gì anh, gặp và biết từ lúc mới vào trại tù Bức Liêu, đi lao động ở Gò Hàng và đến Chi Lăng. Tên cúng cơm là VŨ HỒI, một số anh em có óc khôi hài gọi là nghĩa chữ Háng theo nghĩa Đùi bằng chi tiết như sau: VŨ hay Vĩ là DA, HỒI là Heo...tức là DA HEO; cái tên này trở thành nick name, được anh hoan hô chấp nhận khi có anh em gọi để thay tên Vĩ HỒI; trong sáng tác, anh lấy họ chữ danh "Vũ Đình Sao Bình". Sinh quán ở Quảng Ngãi, xuất thân là nhà giáo, tốt nghiệp đại học sư phạm, dạy môn triết học ở trường trung học ở thành phố Tân Lai (tên Bức Liêu), lập gia đình với một cô gái địa phương; dù vậy anh cũng đảng viên, học ở Thủ Đức, ra trường những không có ra chỉ nhận nhận một ngày nào, được biết phái sang ngành giáo dục, và cấp bậc lên automatic từ chuẩn úy đến trung úy...thì là anh bạn tù của tôi sau 30-4-1975. Trong thời gian ở trại tù Bức Liêu, tôi thi công nghệ.

anh là người "luôn phụng dưỡng mẹ" theo tiêu chuẩn của Việt Cộng đưa ra; mà người ta ví von bạn là "bạn hoàng hôn vua" và có khi: "Người tù yêu Bác và đồng chí còn hơn bạn bè". Anh bạn thân nhân mang đàn guitar, sáo...và chơi nhạc cách mạng thướt tha, là mũi nhọn "xung kích" cho các chương trình văn nghệ do các trại tù phát đồng hàng năm vào dịp tết, ngày sinh Hồ Chí Minh, quốc khánh 2 tháng 9...anh thổi đồng ca nhạc bài như: Trống Sừng Đông, Trống Sừng Tây, xuồng đồng, tình đất mẹ miền đông....anh có giọng ca rất hay, nhạc lý vững, nên khi ca bài: "Đi mô rồi cũng về Hà Thành" hay "chào em cô gái Lam Hồng" nghe y như ca sĩ miền Bắc, khi cần bạn quản giáo vỗ tay khen ngợi; nhưng đã số anh em trong trại tù thì cảm thấy cáu gắt tại bạn giúp dân nhiều hơn trong mùa ngày: từ cái loa tiếp vận trại phát thanh nhà nước đặt trong nóc trại, đồng chí trong buồng giam cũng còn nghe tiếng hát Võ Hồng... "tiếng hát át tiếng... đói". Anh sáng tác bài ca Đồng, Bác, tôi còn nhớ vài câu trong bài "Trống Cây như Bác" có câu:

*"Trống cây ta là như Người
Cây bao nhiêu lá, thổi đồng Người bấy nhiêu"*

Bài ca tiếp:

*"Như Bác Hồ trống cây năm xưa
Bác tuy già, nhưng còn mạnh mẽ"*

Tôi không quên một sáng tác mà anh "đồng ca" ở trại tù Chi Lăng, có tựa đề là: "Hôm qua anh đi học đồng" hay là "Anh làm rồi" (bài hát theo thể Minor):

*"Hôm qua anh đi học đồng
Anh cầm súng Mìn đánh phá quê hương
Hôm nay đây, chính tay anh đã trống thành giồng
Bạn thân ơi, Đồng cho ta tìm lại cuộc đời.."*

Chính số "tiên" và "t hậu" của anh, mà nhiều người tù phải lánh xa, anh về sau 5 tuần "lịch" học tiếp, lao động vất vả, khi nhận đồng chí gọi ra trại, có người bạn cùng nhà hỏi anh làm gì? Thì anh đáp ngay: "Số phận đưa vào ban Ca Múa Trung ương", nghe đâu anh vẫn còn ở Việt Nam, tiếp tục sáng tác và trở thành văn công cho Bác và đồng chí và tham gia thi thố y vài quyển sách phê bình kim hí p Kim Dung do anh viết, đồng chí nhà xuất bản trong nước hành,

gửi ra vài thiệp viết nắn nót của Úc; có lẽ tôi mang một quyển sách của anh, gộp quynh thiệp viết nắn nót của Belmont để công bố nháp cho bạn bè là: chẳng nên nháp bạn bè sách nào từ nắn nót của Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam gửi ra ngoài, toàn là tài liệu tuyên truyền và hời hợt hoan hỷ thảo luận máu chung với lá cờ các nắn nót trên một Board "đa văn hóa" sau khi tôi gửi thích, sau đó tôi mang lá cờ vàng ba sọc đỏ thay thế. Tôi cũng hỏi ai đã cung cấp những sách viết trong nắn nót, thì hỏi tôi chép, cho đây là chuyện nắn nót bạn bè đi u hành thiệp viết, thôi cũng đành chịu. Cho nên tôi các nắn nót có người Việt từ nắn nót, bạn Việt Cộng lên lời, tìm kiếm mọi cách mang tác sách viết tặng cho các thiệp viết, hời hợt hoan hỷ nháp nháp sách viết miễn phí, đưa vào các kệ sách, không hề biết đó là sách tuyên truyền.

Nhóm chúng tôi sinh hoạt đều đặn, vào những buổi chiều, sau giờ cơm, tôi đi dạo sân banh có ánh đèn sáng, mang chiếu trải ra ghế sofa, tha hồ mà nói những chuyện quan trọng về tình hình đất nước, nên khi có bóng dáng của những người tù tìn bạn là chúng tôi biết ngay. Anh Xích có nhu cầu đi u tâm tình, nói về thi y khoa anh còn làm một nhà trường dạy thi y khoa Ngô Đình Diệm. Anh dành sự kính trọng qua những câu chuyện có quan hệ tới đất nước Cộng hòa, tôi chú ý câu chuyện về đời sống riêng tư, càng kính phục khi nghe anh Xích nói về chí sĩ Ngô Đình Diệm, ông hút thuốc hút bình dân là BASTOS Đ (giới lao động, xe lôi, xích lô..) hay hút; khác với cái gọi là "chợ chợ Hồ Chí Minh vĩ đại", hời hợt á phiến ro ro, hút loại thuốc của tên của hãng Philip Morris (thuốc hút của Mao Trạch Đông gửi hàng tháng đều đặn Hồ chế và cho những người phục vụ trong dinh) và ăn uống của vua chúa. Tôi nghĩ tới Diệm suốt đời không vợ con, đời sống thánh thiện; trong khi đó kẻ thù ông là "cha già dân tộc" Hồ Chí Minh: "suốt đời vì dân vì nước, Bác không bao giờ nghĩ đến vợ con..", những tên Việt gian nầy có đời sống tình dục trác táng, tàn bạo, giết chết những người cùng họ chặn gông như Đ. Thủ Lĩnh, Nông Thủ Xuân...tội cách, tôi sống công khai tên Việt gian Hồ Chí Minh không đáng xách dép cho Tôi nghĩ Diệm. Tôi nghĩ Thủ nghĩ hay gửi anh Xích lên, trao cho sự tìn lòng nghĩ nghĩ hàng tháng và nói: "Công việc của tôi không có người lo, tôi không cần tìn tiêu, anh mang về xem dân nghèo thì cho họ.". Anh cũng cho biết là người thân với đức Hoàng Y Nguyễn Văn Thuận (lúc đó là người giám mục), anh nghĩ lo nghĩ cho sự phục vụ của vị tu sĩ danh tiếng nầy trước sự trừ diệt của chế độ Cộng Sản.

Về trường hợp của bạn Ngô Đình Nhu, em ruột của tôi nghĩ nghĩ, nhiều người biết ông Nhu là người có kiến thức, khả năng, nhiệt tình với đất nước; được coi là cánh tay đắc lực cho tôi nghĩ nghĩ trong công cuộc "đổi mới Cộng hòa" và các chính sách kinh bang tế thổ. Vai trò ông Nhu rất quan trọng, nên Việt Cộng nắm vùng miền miền ông Nhu ra khỏi chính quyền trung ương; Thủ nghĩ Thủ Thích Trí Quang, tôi đi nghĩ nghĩ "Trường Phật kính tăng" một cách máy móc của Phật Tử, trở thành lãnh đạo của một tôn giáo lớn miền Nam; như tờ báo Times cho là: "Người làm rung chuyển nước Mỹ", Thích Trí Quang về nghĩ nghĩ chính giới Miền, nên có lẽ đời sống Miền gộp tôi nghĩ nghĩ Diệm để nghĩ nghĩ: "không cho ông Nhu làm công việc". Theo lời anh Xích cho biết: "tôi nghĩ nghĩ bạn bè là: em tôi làm việc không ăn lương, tình nguyện, không có thời giờ gì cho ngân sách quốc gia, chẳng lẽ công việc không cho làm việc cho dân và nước tôi hay sao?". Gửi thiệp M để đành chịu thua, sau đó tìm cách móc nối với các "phần tử nghĩ nghĩ, phần tá" làm cuộc đảo chánh. Sau 1-11-1963, sau cuộc chuyển lý do Đ. Thủ nghĩ nghĩ Văn Minh, quốc gia nghĩ nghĩ là

Trung tá Nguyễn Khánh chủ áp lực của khế i Phọt Giáo n Quang qua thọt ng t a Thích Trí Quang, nên giọt ngọt i em út của t n thọt ng là Ngô Đình C n. Mọt hành vi không thọt chọt p nhọt n đọt i vọt i kọt tu hành, đọt o mọt o nhọt tọt p đoàn Thích Trí Quang. Tu theo Phọt Giáo cọt m sát sanh, nhọt ng giọt ngọt i là trọt ng tọt i vọt i Phọt, nhọt vọt y tọt cách cọt a Thích Trí Quang và đám tăng sĩ theo Viọt t Cọt ng còn thua cọt CON CHỐ; tọt c thay là có mọt sọt phọt t Tọt mù mọt t, nhọt Tam Tọt ng, quọt lọt i ma quái giọt đọt ng mà tọt ng là Phọt; nên các tên tu sĩ quọt c doanh, Viọt t Cọt ng giọt đọt ng nhọt Thích Nhọt t Họt nh, Trí Quang, Minh Châu....linh mọt c Phan Khọt c Tọt, Huọt nh Công Minh, Trọt ng Bá Cọt n...vọt n có sọt tín đọt và con chiên ọt ng họt. Thọt là họt vọt n tọt n tọt i và tọt p tọt c" mọt n đọt o tọt o đọt ng" gây thêm tọt i lọt i, làm họt i đọt o, họt i nọt c. Nọt u nhọt ng tu sĩ nọt y không có tín đọt, con chiên ọt ng họt thì họt cũng phọt i bọt đào thọt i nhọt "Chùa Bà Đanh" thôi, và đọt ng Cọt ng Sọt n vô thọt n nhìn thọt y họt không có ai ọt ng họt nọt a, thì cũng áp đọt ng chính sách" vọt t chanh bọt vọt". Tóm lọt i, cũng chính sọt mù quáng cọt a tín đọt, con chiên mà bọt n tu sĩ quọt c doanh mọt i có đọt t đọt ng võ. Nọt u ọt họt i ngoọt i, không ai cho các tu sĩ tọt trong nọt c ra xin tọt n mọt XU, thì đọt ng Cọt ng Sọt n cũng chọt ng" họt họt i phọt n khọt i" giọt i tu sĩ cọt a họt ra họt i ngoọt i đọt vọt a móc túi và vọt a làm công tác tôn giáo vọt n. không ai nuôi, ọt ng họt thì Viọt t Cọt ng cũng phọt i chọt t thôi.

Tôi nào quên vọt trọt n trọt i bọt t thành cọt a nhóm do trung úy HUỒNH THANH SOUL thọt c hiọt n, ọt liên đọt i 4 là nọt i tọt ng khọt c khe do tên liên đọt i trọt ng gọt c Nghọt An là thọt ng úy Sáu Ân, nên họt thọt ng ăn ten khá nguy hiọt m. Nhóm cọt a anh Soul bọt bọt, nhiọt u ngọt i bọt đánh te tua, nhọt t nhà đá.... đọt đọt n mọt t tù, tên thiọt u tá chánh ọt y Hai Thân tọt chọt c lên lọt p họt c tọt p tọt i họt i trọt ng lọt n ọt liên đọt i 5, gom họt t 3 liên đọt i lọt i; sau nhọt ng họt đọt a, đọt n mọt t và đọt a ra vài ngọt i tù trong nhóm trọt n trọt i nhọt ng nhọt "giác ngọt" mà đọt c họt ng chính sách khoan họt ng, hai ngọt i đọt c đọt a lên nói chuyọt n và tâm tình, ca tọt ng" cách mọt ng" là trung úy LÂM CHÁNH TÀO và trung úy họt i quân NGUYỄN VĂN BA tọt c là BA RẬU. Hai ngọt i nọt y nói chuyọt n thì phọt i bọt t tọt i, sau đó cán bọt gọt i anh Nguyễn Địch Xích lên phát biọt u; anh bình tọt nh dùng cái gọt i là" quan họt cũ-mọt i" đọt lên án sọt tàn ác cọt a chọt đọt Cọt ng Sọt n; anh gọt i đó là do sọt tuyên truyọt n cọt a ngành Tâm Lý Chiọt n đọt lọt y cọt vọt ch mọt t Cọt ng Sọt n ngay trọt c mọt t chúng; sau cùng thì anh dành rọt ít ngôn tọt đọt nói vọt cái Mọt I là" cách mọt ng"; đây là chiọt n thuọt t" chén úp đọt u voi" khiọt n bọt n cán bọt tọt c lọt m, nhọt ng không là gì đọt c. Mùa xuân năm 1977, liên trọt i 3 tọt chọt c vẫn nghọt và chọt thọt các nhà làm báo tọt ng thi đua, rọt i chọt n tọt nào hay nhọt t, thi đua vọt i các liên đọt i, nọt u thọt ng giọt i, đọt c" tọt biọt u đọt ng". Anh Xích bọt chính liên đọt i trọt ng là thọt ng úy Chính Sanh chọt đọt nh cho làm tọt báo cọt a nhà 2. Đó là lọt i thăm dò tọt tọt ng, anh biọt t, nhọt ng không còn cách nào tọt chọt i. Anh lọt i đọt ng tọt báo đọt nhọt n nhọt vọt i các bọt n tù, họt y giọt vọt ng tinh thọt n, qua bài viọt t" MÙA XUÂN Cọt M HOA", đọt c nhiọt u ngọt i tù hiọt u, nhọt ng bọt n chó săn cũng biọt t và báo cáo cho quọt n giáo. Tôi thích bài nọt y lọt m, đọt c treo ọt vách tọt ng trong cái CANTEEN cọt a Liên Đọt i 3, nên đọt c thuọt c lòng, vọt n còn nhọt, ghi lọt i nhọt sau:

" Vào mọt t ngày đọt m ọt m mùa xuân, trong lúc tôi đang đi đọt o trong khu vọt n nhọt, mọt c đích là đi tìm vài thọt hoa đọt cọt m trên bàn thọt ông bà. Bọt t chọt t có ngọt i bọt n thân đọt n thăm, tôi mọt i vào nhà, chúng tôi uọt ng chun trà ọt m và sau đó tôi đọt a bọt n ra vọt n, nói rõ mọt c đích tìm hoa. Hai chúng tôi sánh vai nhau đi đọt o trong khu vọt n, sau khi lọt t qua nhọt ng bọt i Cúc, Đào, Mai...cuọt i cùng tôi đành lọt a bông Họt ng, cọt t vài cành, mang vào nhà. Chúng tôi lọt i trò chuyọt n, bọt n tôi

hỏi: "Sao anh chọn hoa Hồng?". Tôi mỉm cười trả lời: "Hoa Hồng lâu tàn, mang vào là thích hợp, Địch C M TRÊN SỎI ĐÁ. NHỮNG HOA VẪN N..."

Trong đó cũng có một bài nói về câu chuyện của anh tù, trung úy Đoàn Ca, người làm cây nần dân thung, bạn chim én để cho tôi; bài viết tôi đề: "Đoàn Ca bạn chim én", anh có nghĩ lên án về bạn tôi, về binh trong trại đã bạn chết bác sĩ Tài và làm bạn thông tin một số anh em khác Liên đội 4, lúc đi cứu tiêu vào buổi sáng, nghe nói là "Việt Cộng" giết cá chém thớt" vì chúng bạn thiêt hại người bạn khi đồng đội về lại các đồng đội kháng chiến Hòa Hòa ở núi Dài.. Trong những câu nói của anh Xích, tôi không quên anh lập luận như sau:

- "Chống nghĩa Marx với chiêu bài phân biệt quyền lợi đồng đội trên toàn thế giới, những người Cộng Sản phi nhân"

- "Mình tù cũng do M, đồng đội cũng do M và sau này Việt Cộng thua cũng do M... tất cả đều do M thôi"

Tình hình biên giới căng thẳng, hàng đêm chúng tôi nằm ở sân banh, nghe tiếng súng đội bác xa xa mà mừng thầm. Những ngày sau đó, trại tù tôi về Vùng Đèo, thuộc xã Mỹ Phước Tây, huyện Cai Lậy, tỉnh Mỹ Tho...chỗ này là khu của Việt Cộng trước năm 1975. Đời sống khó khăn vì nhà đất, cách lá. Dù vậy, chúng tôi vẫn thông tin gặp nhau, những rớt của bạn vì bạn chớ sẵn lòng rình rập. Chắc chắn là do sự xấp xỉ của cán bộ trại, nên hai người tù bạn tôi, là một tiêu thanh toán: đội úy Quách Địch Thanh, trung tá Nguyễn Địch Xích, đồng đội chung một trại, trại trại là trung úy Nguyễn Chí Thành (tên là Thành Sĩ Rét, hay Thành Xe Lôi), anh này là phân chi khu thông tin Tân Xuyên ở Cà Mau, người gia hai anh Xích và Thanh; hiện anh Thành ở nhà ở San Jose (Bắc Cali). Mùa nước lũ tháng khiêng 1978, những trại tù về trại "tổ" và sau khi nước rút ló mặt đồng đội, thì tên Trung úy Trần Khen (tên là Tô Khen) đến 2 về binh trại nhà trong, còng tay và đến anh đi về bạn chớ huy, trại của lo thông tin của người, nhất là những người có quan hệ với anh... một người bạn là anh trung úy Địch Văn Thành (hiện ở nhà ở Mỹ) tình cờ làm lao động ở bạn chớ huy liên trại, nghe bên trong có tiếng đánh đập và giọng anh Xích vang lên: "Các anh không đồng đội đánh tôi, muốn gì hãy nói chuyện tôi với nhau..". Anh bạn nhất trong Cotnex ở bạn nhá. Tất năm 1979, một số anh em nhận thăm nuôi, qua sự dàn xếp bí mật của bác sĩ Trần Văn Văn Thành (số đoàn 7), lên gặp thủ tục, để ăn cho anh Xích, không biết ai báo cáo, việc để bạn và người bạn bạn, nhất là bạn của tháng ở Cornex, trong đó tôi có biết anh Lê Phùng Quang (trung úy ban 2 ở Châu Đốc), thiêu tá Nguyễn Văn Thà (quản trại)...thời gian sau ngày anh bạn bạn trại căng thẳng, Hai Thâu, Ba Minh, cán bộ lên lập hồ sơ để tìm ra tất cả anh Xích, những người không ai biết bạn và anh Xích không hề môi dù bạn đánh đập, hành hạ.

Vào một buổi tối, lúc 10 giờ, thành lính nghe tiếng súng nổ dồn ở phía hàng rào liên đội 5, và tiếp theo đó là tiếng súng chày rền rền ngoài đồng ruộng trong trại, y như có đánh trận võy. Tủi trong nhà, không ai dám ra sân, dĩ nhiên...hỏi hỏi phải đi. Đón sáng hôm sau, tên trưởng úy Chính Sanh đến nhà ngoài ra như 5 người khác mà làm công tác đặc biệt. Tôi có người bạn thân là trung úy Nguyễn Hải Trí Văn Xôn đi trong toán công tác; anh Xôn cho biết anh Xích bạn bạn chết, nằm ngoài vòng rào liên đội 5, anh cho biết sáng hôm đó anh nắm vào mái tóc và trên môi vẫn còn nụ cười ngạo nghễ...tin anh Xích bạn bạn làm chết người mới người, nhất là người bạn tù thân thiết, từng sinh hoạt bí mật trong nhóm tổ Chi Lăng đến Võ Văn Đào. Sau khi biết chết Nguyễn Đức Xích, cán bộ trại tung tin là: Anh Xích vượt trại nên bạn bạn, ai cũng biết đây là tin vớ vẩn, vì anh bạn bạn trong cornex kiên cố, có khóa cửa thép, thì làm sao thoát được. Theo một nguồn tin về cái chết của trung tá Nguyễn Đức Xích, dù là tin của kiêu dũng nhưng cũng xin ghi lại để có thêm suy nghĩ: sự là trong lúc anh Xích bạn bạn trong cornex, có một bạn bạn canh coi được anh Xích giác ngộ, nên quý mến anh...cho nên cán bộ cấp trên biết được. Đêm đó, người cán binh này mượn anh, nên lên đến ra tới hàng rào, lấy chìa khóa đi cửa.... dám cán bộ biết được nên bạn bạn chết anh Xích và giờ luôn người bạn bạn...Tuy nhiên, ai cũng biết đây là chết trưởng của đồng đội Công Sĩ Văn Việt Nam, chúng giờ hết những người nào bạn bạn cho là người hi vọng.

Trong trại tù Võ Văn Đào, có một tá Phàm Chí Kim, từng trưởng đội chi của Kiên Hòa, được gọi là người miền Nam và nghe nói được chính sách "khoan hồng" về với gia đình; có thể nói trưởng đội bạn bạn tá Kim là hình mẫu cao nhất võy mà còn là người miền Nam. Ngoài ra còn có nhiều người đồng đội bạn bạn tá với anh Xích, nhưng về số lượng: trung tá Hoàng Đức Thành (tên là Thành Nhà Đèn, sĩ quan tiếp võy), trung tá An (thiết giáp), trung tá Huỳnh Hữu Chấn (tiếp liêu), thiếu tá Thái Sĩ (người Hu, Công Binh, vượt trại số và được biên chế làm Công nhân Viên cho trại tù), trung tá Nguyễn Thị Rê (nguyên là trưởng đội Châu Đức)....

Sau cái chết của trung tá Nguyễn Đức Xích và đội úy Quách Đức Thanh, đội chày tối, cán bộ trại tù Võ Văn Đào tung ra nhiều hứa hẹn, nhưng hứa hẹn không thực hiện, dù đã bắt sát hỏi; đó là một thất vọng cùng thâm độc, nên sau này có nhiều nguồn tin như: gia đình anh Xích không chung vàng, nên hai Thâu giờ, hay là đội úy Quách Đức Thanh báo cáo về tham vọng bạn bạn trưởng của trưởng úy Chính Sanh với Ba Minh, nên bạn Chính Sanh giờ trở thù...Có thể một số anh em tù thiêu như xét mà nghe tin này thì dám ăn ten đến trong trại thì mới nghĩ của bạn bạn cán bộ quân giáo, sau này mang ra hỏi người đội tiếp tên họ uy tín nhưng người tù bạn bạn chết. Sau khi ở ngoài, tôi tìm được gia đình anh Nguyễn Đức Xích, liên lạc với linh mục Nguyễn Đức Sách và anh Nguyễn Đức Đôn (anh qua đời trước năm 2005). Theo tin của anh Đôn cho biết thì gia đình đã lấy chết anh Xích, trả tiền cho Việt Nam một phần và phần khác đem thiêu u bang Queensland (Australia), thì cũng tạm yên cho những người bạn bạn tù như tôi. Lúc còn ở trong trại tù, anh Xích rất quý mến anh Quách Đức Thanh, có lần nói: "Thanh ơi! Tại sao tao gặp may quá muộn màng trong hoàn cảnh này?".

Những người tù thân thiết với hai anh, nào quên những lời nói, kỷ niệm, nhất là kính phục tinh thần bất khuất của những người tù sau 1975, mà hai anh là một trong rất nhiều người tiêu biểu. Anh Quách Đình Thanh cũng có câu nói thật ý nghĩa với các bạn tù, đàn em thân tình, cùng viết lên trang giấy: "Mười năm sống đời tù, dù phải ăn cơm..".

Nhân đây, người viết xin có ý kiến: hầu hết các tù nhân đều có thể gọi là RA TRỜI do bạn Nguyễn Văn Viết Công cấp. Trong phần kết án, có ghi tội danh như: can tội thiêu úy, thiêu tá.... đó là những tội mà thực tế người tù rõ là "vi phạm nhân quyền" và hoàn toàn phi lý, phi pháp. Việc Công đem viết cam thề các hãng Hoa Kỳ, thì những quân nhân cán chính cũng nên viết đơn, quyên góp tiền để đưa bạn quyên Công ra các tòa án ở hải ngoại và đòi bồi thường những năm tù phi lý, cũng như đòi bồi thường nhân mạng cho những người bị giết với nhiều cách: bạn, tra tấn lao động, bóc lột, bóc lột không thu được men chăm sóc.... Nếu có được những người viết luật, các luật gia giúp đỡ, phát động bạn những người tù có uy tín như các tướng lĩnh, viết đơn chính gửi các nước như Mỹ, Úc (nhất là các hải quân binh lính từng tham chiến tại Việt Nam)...thì tù nhân sẽ được thả ra trở về quê hương Anh, có thể thóc, gạo, tiền, càng nhiều người càng tốt...nếu viết về thực hiện, thì mọi người H.O hay tù, dân, chính quyền đóng 1 đơn, cũng để tiền để lo thực tế pháp lý. Một điều nữa là cái viết kiện này cũng là bằng chứng để cáo tình trạng vi phạm nhân quyền thô bạo của đơn vị và nhà nước Việt Công trước công luận thế giới; nếu không thành công những cũng làm cho bạn quyên Công viết Công mất mặt với Liên Hiệp Quốc, các nước Âu-Mỹ. Mọi người mất tay, mất cách đánh, thì dù cho núi cũng phải bẻ gãy, huống chi cái chế độ bạo ngược Công Sơn này đang trong thời kỳ đổ vỡ chũm tũn.